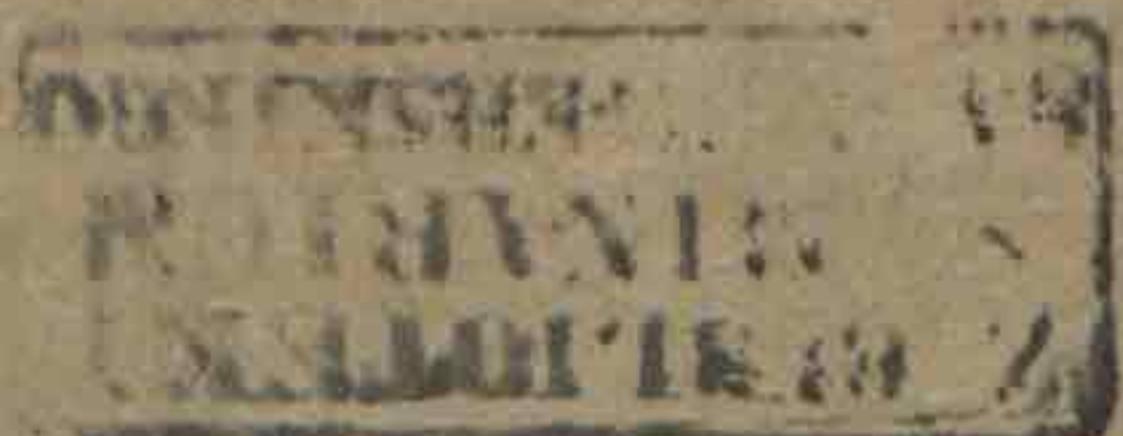

35393

- 35393

A X I O M A T A

C H R I S T I A N E

H I L O S O P H I A E

Erupta ex consideratione

quadruplicis Aeternitatis.

x Italico IO. BAPT. MANNI

Latinè reddita,

A B E G D I O E S T R I X

Proque Societ: IESV Seco. 2011

P O S N A N S A

Typis Collegij Societatis IESU

Anno Domini 1698.

Postchis S. Galli s. 1698
ab aliis prestita.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

OS(t)SC
P R A E F A T I O
Ibit homo in domum
Æternitatis sue. Eccl. 12.

FN tibi, Lector studiose sa-
lutis æternae, Axiomata quatuor,
sive Maximas Christianæ Phi-
losophiae; paucis quidem illa verbis, sed
succo plenis comprehensa: fidem meam
tibi obstringo; lege, &c., que legeris, au-
ti libella appende; tum vero falsum me
dicito, si non mira in animo tuo effet
dederint.

Hoc argumentum scio traxisse mul-
tos magna laude, idemque extendisse
magno animarum subsidio: sed cum sit
infinitum superest semper quod dica-
tur: neque omnibus est facultas provi-
dendi sibi, aut tempus legendi magna
volumina:

Timuissim, fateor, ne me ipse per-
derem, cogitatione mea ingressus in Abys-
sos Æternitatis: sed filum aureum mi-
hi præbuit S. Augustinus, ut intrarem
sine periculo hunc labyrinthum, & sal-
vus exrem.

PRÆFATI O.

Quidquid vis dico de Æternitate,
ideo autem, quidquid vis, dicas; ut sit,
unde cogites, quod non potest dici.

Vnum affirmare possum pro certo, ut
sibi famis excitetur salutaris, libellum
hunc animæ tuæ futurū pro cibo magna
virtutis, ne cunque & mole sit parvus,
& sola styli simplicitate conditus.

Agnovi & adoravi Providentiam Di-
vinam, cum annis abhinc quadraginta,
in scio me & celato nomine meo Serenissi-
ma Domina Maria Gonzaga, cui ope-
ram navabam ad Concisiones sacras, li-
belli exemplum à me nacta manuscri-
ptum ut legeret, prælo typographicō Ve-
netijs subijci curavit, atque inde alijs
alijsq; Typis & linguis editus saepe in
lucem, etiam extra Italiā perigrinatus
ille est per varias mundi plagas; quando
placuit Deo, qui ea quæ non sunt ele-
git, ut ea quæ sunt destrueret, ignobilis
hac tuba uti non semel ad eversionem
mutorum Hierichuntis. Quin & An-
tarum Medici, cum legendum manda-
sent Pœnitentibus ad sacrum Tribunal,
experti sunt esse omnino efficacem adser-
uandos

PRÆFATI^O

vandos infirmos, quamvis maligna fe-
bri debilitatos, & languentes plagiis
exulceratis.

Non tibi sit molestum sumere legen-
dum, seu multum, seu modicum legere
placuerit, multum te lecturum confido,
si vel modicum legere placuerit.

Forsitan (quis scit?) punctum hoc in-
dividuum voluit Deus esse principium
infinitæ lineæ Prædestinationis tue.

Rem à te peto non magnam, cum ero
ut saltē oculos adiicias. Per brevū est
libellus, ut vides; utq; etiam minus in-
commodeat lectio, quatuor in Articulos
est distributus, quorum primus respondet
Æternitati Anima: secundus, Æternita-
ti Corporis: Tertius, Æternitati Para-
disi: Quartus, Æternitati Gehennæ. Li-
berum erit tibi vel totum evolvere, vel
ejus partem ut placuerit; modo ne oculis
solis occupere in his paginis, & animo
procul evagere; sed identidem insistas;
notans rerum momenta, cum revera sint
maxima.

Lege, sed ut bibunt apiculæ gutta
tim, animum erigendo ad perindos singu-

PREÆFATIO

tas:nam singulæ eos animi motus cierē
possunt, quorum utilitas late pateat.

Benignus Deus & te inflammeret, O
me pio desiderio speculandi Æterni-
tatem, ut liceat nobis cum ipso vi-
vere & hic & in Æternum.

ÆTERNITAS ANIMÆ

*Quid prodest homini si u-
niversum mundum lucretur ani-
mæ verò suæ detrimentum
patiatur? Matt, 15.*

Primum, & vere Maximum Axioma,
quod haurire licet ex consideratio-
ne Aeternitatis, docet nos cognosce-
re penitus & aestimare pretium Animæ
nostræ; urgetque adeo ad generosum
decretum anteponendi rationes Animæ
rationibus Corporis; cum non sit, nisi
una cuique Anima, una Anima sola &
una Anima æterna: una, inquam, Ani-
ma, quæ perdita semel, recuperatur
nunquam; una Anima, quæ lucrificata
semel, perditur nunquam.

Qua

A N I M A E

Quapropter quisquis legit has pagellas, recolligat se in arcano recessu cordis sui, ac veluti si passu considerationis suæ delatus esset ad duas quasdam *Eternitatis* portas, quarum una viam aperit in Cælum, altera vero præcipitium ad Inferos, ambasque inveniet manu Divinâ referatas, oculos defigens in abyssum illam seculorum infinitorum, tres voces solas sibi ipse insonet saepe :

Nunquam, Eternitas, Semper.

Hinc vero ad suam conversus Animam, somnum peccati excutiat, dicens:

Eja memento, Anima mea, te esse æternam, & vivendum tibi esse æternum vel beatè, vel miserè. Vive pro *Eternitate*, certa pro *Eternitate*, patere pro *Eternitate*: quia pati & certare tuum in hac vitâ, in quâ evadi non potest, quia certes & patiaris, cù deinde totum vergit, ut vivas æternum felix, aut vivas, æternum infelix.

Mors est porta *Eternitatis*, & quando ad mortem perveneris, si non intras portâ cœlestis Paradisi, sed portâ gehennæ, ah! Misera m' Te? Dicere tibi licebit cum Angliæ Rege Henrico moribundo; *Perdidimus omnia.*

Quia si Animam suam perdit homo non aliud ipsi remanet, quod perdat, vel lucretur.

Considerando proiectus, ubi vestigium

ÆTERNITAS

fixeris in limine Æternitatis; ingredere
taute &c pedetentim, atque istud animo
volve & revolve, quod, & si infinitus
sit Æternitas; cum in ipsa sint infinita,
secula, infiniti anni, infiniti menses,
infiniti dies, infinitæ horæ, & infinita
temporis momenta; ac denique supra
omne infinitum, & momenta, & horæ,
& dies, & secula infinita, nihilominus
consideratio Æternitatis, tanquam si
finita esset, tota concludatur duobus
terminis, qui terminum non habent,
*Semper & nunquam, Nunquam & sem-
per.* O! Miles IESU Bone! quis hic est Oce-
anus sine fundo, & sine littoribus, sine
termino, & sine? Ah! ut mihi salit omnis
arteria, & tremit omnis vena, & sanguis
ipse in cordis mei venis congelascit,
quando me conturbant cogitationes
meæ, ultra & ultra intrantem in illud
Nunquam. in illud *Semper!* illud *Semper,*
quod non habebit unquam finem: illud
Nunquam quod durabit semper, illud
Semper, quod abire nunquam oportet
à cogitationibus nostris: illud *Nunquam*
quod stare fixum oportet semper in
mente nostra: illud *Semper* quod in
modum cultelli acuti penetrat intime,
permeatque animos impiorum: illud
Nunquam, quod in modum spinæ pun-
gentis transfigit corda justorum: illud
semper, quod percellit homines DEO
rebelles: illud *Nunquam* quod tremore
quatit

ANIMÆ

9

quæ sit Ecclesiæ columnas quasque finissimas: illud *Semper*, quod terrarum solitudines habitatore fecit fræquentes; illud *Nunquam*, quod monasteria impievit: illud *Semper*, quod puritatem Virginum custodivit: illud *Nunquam*, cui Martyrum venæ sanguinem dederunt. Illud *Semper*, illud *Nunquam*; quæ Sanctitatem pepererunt, & Innocentiam mundo salvavunt.

O Nunquam, O Semper, O Semper.
O Nunquam! Nunquam est malus, qui cogitat illud *Semper*. *Semper* est bonus, qui cogitat illud *Nunquam*.

Nunquam, Semper, Æternitas.

Ecce autem, Mi Amice, deprehensum te vides in mediâ Æternitate, quæ medium non habet, Teque interrogat mens attonita, & stupens. Quæ ista res est *Æternitas?* Quamdiu durabit?

Æternitas quædam est duratio semper præsens, est quoddam hodie perpetuum, quod nunquam elabitur: est quidam annorum gyrus, qui nunquam deficit: quidam Circulus, cuius centrum est illud *Semper*; & peripheria illud *Nunquam*: quia semper durando, nullo potest restringi tempore; aut terminari. Quædam stabilis immutabilitas: Quædam stabilis immortalitas: Quædam sphæra nulla sui parte finita: Quædam rota in gyrum acta semper, quiescens nunquam: Fons quidam, cuius aqua

ÆTERNITAS

in infinitis ducta canalibus, currit semper
recurratque, ut rursum currat & recur-
rat, neque cursum suum aut recursum
sistit unquam: Scaturigo quædam ef-
fundens perenne flumen, vel dulcissi-
mum benedictionum, vel amarissimum
maledictionum: quidam Serpens, sese
torquens in orbem, caudamque mor-
dens; ad sui finem incipiens, & nun-
quam desinens incipere, & nunquam
incipiens desinere, sine medio, sine fine.

Scire cupiebas, quid esset Æternitas,
id vero sciebas cum nescires: nam hæ
quidem Metaphoræ, eam circumscriben-
tes & si multum dicant, nihil dicunt.
Quod si formica non possit comparari
Elephanti, minimè omnium proportio
est ulla inter res finitas & infinitas.

Et quæ autem esse res potest magis in-
finita, quam *Æternitas*, quæ vel con-
ditione sua est infinita, vel Infinitas
ipsa? Post annos mille, post mille an-
norum myriades, & centum myriades
myriadum ipsorum sæculorum, nec finis
attingitur, nec medium, nec principium
Æternitatis: sed quamdiu Terra erit Ter-
ra, quamdiu Cœlum erit Cœlum, &
quamdiu Deus [O supreme Domine, quæ
hæc res est? & tamen est verissima] erit
Deus; tamdiu Beati erunt Beati? &
damnati erunt damnati. Et quoniam
Deus semper erit Deus, & non desinet
unquam esse Deus, erunt igitur Beati
Semper

Semper Beati, eruntque damnati semper
damnati, neque desinent damnati un-
quam esse damnati, neque desinent
Beati unquam esse Beati.

O si cogitatione nostrâ versaremus
crebro istud *Semper* & istud *Nunquam!*
quam leve & nullo durans tempore hic
nobis videretur omne, quod patimur!
quam dulcis labor, suscepimus ad fruen-
dum Deo in æternum! Quam longe abes-
semus ab omni peccato! Quam essemus
ferventes in actionibus Sanctis! Quam
follicite uteremur illo temporis momen-
to, à quo dependet *Æternitas*

Aperi ergo (per Tuam Te pietatem
obtestor) aperti Domine *Æterne* oculos
nostros: ut penitus se injiciens mens
nostra in *Æternitatem*, perspiciat quam
immensa, quam felix, miserave sit
Æternitas.

Hoc omnibus inclamamus, inculce-
mus omnibus, palamque prædicemus
ad servandas animas, quæ non ambu-
lant ad beatam *Æternitatem*; sed eunt
præcipites in Abyssum infelicitatis
Æterne.

Audite & Christiani, audite & barba-
ri, audite populi omnes toto orbe sparsi,
ultimique mundi habitatores, tres non
amplius voces audite: *Semper*, *Nun-
quam*, *Æternitas*. Beati qui jam in Cælo
Te afruuntur, & Deus *Æterne!* Beati
quia in secula seculorum laudabunt Te
O *Æter-*

ÆTERNITAS

O Æternitas, sine termino! Alta, lata;
 profunda Æternitas! Infinitè alta, infinitè
 lata, infinitè profunda Æternitas!
 Ab hoc vitæ momento, o nōmō viator,
 dependet Æternas seu vita, seu mors: ad
 illam ducit Crux IESY Christi, ad hanc
 Mundi voluptas: elige, quod placet
 (optio data est) seu vivere, seu mori,
 sed memento, & vivere, & mori fore æ-
 ternum.

Huc usque progresso cogitatione
 Tuā o lector, se obijciet S. Chrysostomus, cursumque sistet effrenatum affe-
 ctionibus animi tui, legem nescientibus:
 Dic mihi (sic ille percunctabitur) quot
 tibi sunt manus? Dux: Ambas tibi
 conservet Deus: sed quoniam dux sunt
 alteram si forte perdideras, presto ma-
 nebit altera. Quot verò Tibi sunt pe-
 des? Duo. Hos quoque tibi Deus servet:
 attamen si alter tibi infortunio pereat,
 non illico deficiet alter. Quot' Tibi sunt
 aures? Dux. Has quoque Deus tueatur
 sed alteram si amiseris, salva erit altera.
 Quot oculi? Duo. Hos tibi custodiat,
 qui fecit, cum tam cari sint Tibi: sed
 si alterum extinxerit maligna suffusio, al-
 tero contueri licebit. At denique quot
 Animæ sunt Tibi? Si duæ sint, gratulor;
 alteram perde, remanebit altera. Sed,
 pro DEUM! Una tibi est! Anima, una
 Anima sola, una Anima Æterna: hanc
 si perdas, non superest altera: hanc si
 salvad.

A N I M A
saluam præstes, una est pro centum &
pro mille: hanc si perdas, perdis in æter-
num hanc & lucreris, lucraris in æter-
num, Hæc lucrifacta semel perdi potest
nunquam: hæc perdita semel; lucrificari
potest nunquam.

O Christiane! ubi fides? ubi intelle-
ctus? Cominus Te volo, & pugione
curto Tengo Te, nulla est fuga. Cred-
disne Æternitatem? Ah non credis? Si
non credis, nimium est, quod præstas.
Si credis, Ah! parum est? Ergone pal-
mis quatuor extensa terra, honoris tu-
mus inanis, voluptas momento tempo-
ris obiectans, pauca terræ frusta flavo-
tecta colore, concharum excrementa
cicies pugnis, pluris tibi sunt, quam
miserabilis Anima Tua, unica & Æterna:
Credere Te volo, hoc sat est mihi.

O miser, qui minoris Animam facis,
quam viles nummos, si verborum tan-
tillum, quæ dedi modo, Tibi sit grave,
per me licet, ut verba duo in animum
admittas, jubeasque tibi familiaria esse,
Anima sola, & Anima Æterna. Ita cum
te pungent mali stimuli, urgebuntque
ad peccatum; cum se obijcent pravæ
illecebræ, cum sensus blandientur, scu-
to hoc adamantino franges ictus omnes,
haud secus atq; vim omnem persuasionum
impiarū. Athei politici suggestiones repu-
lit Carolus V. Imperator, cui subinde gra-
vis cogitatio Æternitatis coronam capite
excus-

ÆTERNITAS

excusit, cum diceret, *At estne Anima?*
O si quisque sibi hæc sepe ingeminaret;
At estne Anima? At estne Anima sola?
At estne Anima Æterna?

Eja age: Gloriosus eris ut Alexander,
 Fortunatus ut Cæsar, dives ut Crœsus,
 Pulcher ut Absalon, Fortis ut Sam-
 son, Amatus ut Ionathas: atque etiam
 cum divitijs, cum voluptatibus, cum ho-
 noribus, grandibusque nominibus &
 rebus ceu pluvia quadam, vel, si ma-
 vis, diluvio, confluent in domum tuam
 bonæ fortunæ omnes. At dierum qua-
 tuor exactâ vitâ, ad metam supremam
 delatus, an non hæc reliques omnia,
 etiam ingratus?

Tum vero, ò duci cordis homo! Dei-
 que hostis, quid fiet Animâ tuâ, &
 Animâ sola, & Animâ æternâ?

O veritatem auream! O Regulam sa-
 lutis! Sed pro dolor! parum intellectam,
 minus etiam, usu cognitam in Mundo:
Anima, Anima sola, Anima Æterna: cu-
 jus communis oblivio exclamare me co-
 git: O quam non est fides! O quam non
 est intellectus! O quam non recogitat
 corde, qui peccat!

Anima, Sola, Æterna;
Nunquam: Semper Æternitas;
Erue a fratre, Deus, Animam meam &
de manu capis unicam meam. Psal. 21.

Salua

ANIMA.

Salva animam tuam Gen. Cap. 29

Homo! *Dei creatura!*
Cur tam parva tibi cura;
Immortalis Anima?
Fer dolores, fer angores
Et pervergos muta mores,
Imminet Æternitas.
Calca lutum, gemmas, aurum,
Cæli quarito thesaurum,
Verasque dicitas.

ÆTERNITAS CORPORIS

*Qui voluerit Animam suam
salvam facere, perdet eam: quia
autem perdiderit animam su-
am propter me, inveniet
eam.* Matt. 16.

Secundum Salutis Axioma, quod petere
licet ex consideratione Æternitatis,
firmitum postulat decretum tractandi ma-
le corpus suum, ut tractetur bene; &
faciendi ut patiatur, ne patiamur. Axio-
mata hæc duo, mi Lector, et si primo
aspectu Enigmata videantur, & Para-
doxa

ÆTERNITAS

doxa, nihilominus si statera fidei eadem
a renderis, comperies continere præ-
dictas veritates duas, nulli obnoxias er-
rori, easdemque ad salutem animæ suæ
efficacissimas. Pati, ut non patiaris: Tra-
ctari male, ut tracteris bene.

Etenim qua fidei securitate credimus
Resurrectionem futuram corporum: eâ-
dem & certi sumus, corpora offendit
Deo bene tractata in hac vita, æternum
male esse tractanda in altera vita, Cor-
poribus vero in hac vita divexatis, ne of-
fenderetur Deus, suaviter æternum ha-
bendum in altera vita.

Quapropter si paradoxus aut enigma-
ticus Regulæ hujus tibi est visus titulus;
Æternitas Corporis, corrigenda est Tibi
imaginatio, & considerandum, car-
nem tuam, & si vermibus escam debeat,
& diebus quatuor in cineres sit solven-
da, eandem tamen, extremo mundi die
surrectionem, atque animæ copulandam
nexu haud dissolubili, ut non moriatur
amplius. Veritas hæc profunde inspecta,
in corde iusti venam aperit Ambrosia
scatentem: eademque in animos impi-
orum quendam fellis fluvium immittit.
Exultat iustus, carni suæ præparatam
esse brevissimi laboris & cruciaus re-
munerationem æternam: exhorrescant
impij, meditantes, carni lux, in tantum
amatæ, præparatam esse brevissimi gau-
di, pœnam æternam.

Ulti-

Utinam quidem Deo placet, cogitationem Aeternitatis, aeternas in populo Christiano efficere metamorphoses; minime fabulosas, sed ei similes, quam sensit excors juvenis, qui fabricans in aere castella, turresque aereas in arena fundans: erexit sibi ædificium stabile salutis sempiternæ.

Ille quidem, ut solent otiosi, solido quopiam die, cum, quod ageret, non esset, volucri cogitatione nihil non tentavit, phantasmibus indulgens hunc in modum.

Eho! quam molles mihi fluunt dies! o fortè felicem! Sed hem, quid si ea mihi maneret semper, deficiens non quam? Quid si baliam perlini posset felicitas mea, ne corrumperetur? Non mihi desunt opes, amicis abundo, epulor laute, optimatum vitam dego, sicut lutatum confluunt clientes, voluptatum est affatim. His tam suavibus fatendum est misceri amara quedam: sed denique unum dolet placitis tam multis finem allaturam esse mortem.

O mors! utinam mori ipsa posses! Mea quidem manu morereris. O utinam vivere semper liceret, & frui hoc mundo semper, & animi libidinem exsaturare semper! Hinc ultra impellens vanam haec tenus considerationem. Sed, inquietabat, quid si ad me allegaretur Angelus de Cælo, tabulam mihi rasam offerebat, optione

ÆTERNITAS

optione inscribendi dare huiusmodi
Annis tibi vivendum est sexcentis al-
terutra ex duobus conditione, ut uel
annos quinque & viginti vivas carcere
inclusus, mille inter & plus mille ærum-
nas, & reliqui tibi anni bonis omnibus
abundent; vel ex contrario, annis quin-
que & viginti oblectere bonis omnibus
& quod reliquum est temporis in imo-
degas antro turris, pane vescens angu-
stia & aquam bibens lachrimarum. Quid
consilij caperem? Prior conditio place-
ret sine dubio, nisi essem vecors. Ecquid
anni sunt quinque & viginti, tot seculis
comparati?

Quinque & viginti annorum patien-
tia emere liceret quingentorum supra
quinque & sexaginta annorum obiecta-
nta Annis quinque & viginti esset
bene.

Hunc ille cogitando proiectus erat:
ecce autem velut in vado stantem, ieiui
suo destituit benignus Deus; & jacu-
lum aureum potentis inspirationis suscep-
tum jam patente alte fixit. Sensit enim
ille eo temporis articulo vocem animo
sonantem hæc ipsa.

Ah miser! Ah miser! Nonne vides,
tuâ te condemnatum sententiâ? Annos
vitæ tibi sponde, non quinque & vi-
ginti, sed omnino centum, atque his
ipsis tibi concedendum id omne, quod
cogi-

CORP. 19

cogitando optandoque fingere poteris.
At postquam hæc præterierint, quid re-
porro docet vera fides? Quam tibi an-
norum seriem surrecturam censes? Non
sexcentorum, non sexcentorum millium,
non sexcentorum myriadum annorum,
sed omnino secula æterna, quibus vi-
ves moriendo, pœnas inter infinitas,
& infinite maiores omni pœna; quam
cogitando informare potest mens huma-
na. An tibi hæc videtur permutatio pro-
banda? An suscipienda conditio contra-
etus tam gravis?

Hæc Arithmetica divina vicit tandem,
persuasitque homini, ut abrumperet
commercium omne cum hoc Mundo.

O! si ab animo nostro nunquam dis-
cederet cogitatio Aeternitatis! immo si hæc
illum reviseret identidem! quam suau-
rem nobis, & deliciosa reddere af-
flictionem carnis nostræ! Homo Chri-
stiane, per eum amorem, quo, non dico
Animam tuam, sed Corpus tuum amas,
te obtestor: saepe apud te volve hæc:

Brevis vita: Aeterna vita: Breve pati:

Aeternum gaudere.

Si Corpus conqueretur de jejunij, pa-
scendum erit cogitatione dapum æter-
narum: si exhorrescet ad vestitum aspe-
rum, confirmandum erit cogitatione
stolæ immortalis: si dolebit de labore &
patientia, lachrimas absterget cogitatio
gaudiorum Aeternorum.

Interv-

ÆTERNITAS

Inteſrogatus Zevxes pictor celebris, eur penicillo uteretur tam lento, respondit: *Diu pingo, quoniam Æternitati pingo.* Intelligat Corpus nostrum, pictus Æternitas; Patientiam omnem ex Dei amore, ductum esse penicilli in tabula Æternitatis beatæ; ac similiter oblectamenta sensuum cum gravi Dei offensâ, ductus esse penicilli in tabula Æternitatis infelicis.

Hac mihi occasione optare subit, ut ad usus vitæ, quæ supra naturam est, morus inveniatur perpetuus, i quem non invenire Philosophi in natura: hoc est, ut corporis nostri oculi vicissitudine perpetuâ modo sursum, modo deorsum dirigant faciem, atq; ipsis in hoc motu perpetuo comes eat mens nostra, & cor nostrum, & pone sequatus tacita lingua, neque tamen tacens hæc ipsa:

Cælum & Gehenna, Dies, & Nox, Pati, & Gaudere, Vita, & Mors: Mors sine Vita, Vita sine morte, Gaudere nunquam patiendo; & pati nunquam gaudendo Nox sine die, & dies sine nocte, & Nox & Dies, & Pati. & Gaudere, & Vita, & Mors Æterna.

O mi Lector, non hæc est disputatio Metaphysicæ, quam causare possit te non intelligere, mentis hebetudine impeditum. Sermo mihi est de Tuo Corpore & de Tua Carne: & de Tuis Membris & de Tuis Sensibus: & Tibi dicitur, quod

CORPORIS 21

quod Tuæ Carni, Tuò Corpori, &
Tuis Membris, & Tuis sensibus, tam
tibi charis, molliterque tractatis; intra
dies quatuor, eosque brevissimos, vitæ
mortalis, aut mortis viventis, obtin-
gere debeat vel dies Æternus, vel nox
Æterna; vel Æternum pati, vel Æter-
num gaudere; vel Æterna vita, vel
Æterna mors, vel gehenna Æterna, vel
gloria Æterna.

Tu ergo, Care lector, frequenter,
censco, Corpus tuum convenias, & sic
alloquere: Recordare, Corpus meum,
quod sis æternum; & vivas, ut sis Ife-
lix, vel infelix in æternum. Oculi mei,
Deum ne offendite obtutibus vestrīs;
estis enim æterni: Laborate manus nece-
ob Dei amorem estis enim æternæ.
Ambulate pedes mei viam mandatorum
divinorum, estis enim æterni: Auscul-
tate aures meæ verbo Divino, estis
enim æternæ: Caro mea, afflige te, &
pœnas da de peccatis, es enim æterna.

Hoc pacto turbæ sensuum nostrorum
verba faciemus, qualia turbæ Discipu-
lorum suorum fecit Christus, et senten-
tiâ usus. quam ab Evangelistis præteritam
nobis prodidit Clemens Alexandrinus:
Estote boni Trapezite

Ne nummos æstimate eo pretio, quo
venditur emiturque, sed quo valent:
monetam date hujus Corporis vilissi-
mam, quæ reguncium non adæquat,

ÆTERNITAS

pro thesauris preiosissimis opum æternarum. Imò vero maximi æstimate Corpus vestrum; adeoque, cum sit terra, aurum esse jubete: namque si modo cum est terra, illud cunctatis conteratique, olim, cum resuscitatum fuerit, invenietis aureum.

Magno Dei servo ad perseverantiam familiaris esse iussus est a Christo hic Læconismus.

O quam parum! o quam multum!

O quam multum! o quam parum!

O quam parum in hâc vitâ gaudentur ab impijs! o quam multum in alterâ vitâ toleratur ab impijs! o quam parum in hâc vitâ toleratur à Dei servis! o quam idultum in altera vitâ gaudentur à DEI servis!

O quam parum! o quam multum!

C quam multum! o quam parum!

Hæc brevia, sed succulenta, nisi tibi circa pectus es sedeat triplex, plagam tibi aperient vitalem in corde tuo, ad modum sagittæ acutæ; atque in Te mirabere S. Laurentium in craticulâ costum à tyranno, & imis cordis penetralibus flagrantem amore divino: denique S. Augustinum tibi audies loquentem: *Bestudinem bis parare possumus, possidere non possumus.*

PARADISI celes.

Gramum frumenti cae*n*s in
terram. *Ioan.* 12°.

*S*vo sedant opes mundo,
*S*uo gemmae sunt profundas,
Et sordes conchilibus,
Gutta Sanginis sunt DÉO,
Lacrimæque gemme, keo:
Quæ fluunt ad veniam.
Larga manu hic feramus,
Olim Cælo ut condamus
Largam grani copiam.

ÆTERNITAS PARADISI

*Q*uod in præsenti est mo-
mentaneum, & leue tribu-
ationis nostræ, supra modum in-
sublimitate æternum gloriae pô-
sus operatur in nobis. *2. Cor. 4.*

*T*ertium Salutis Axioma, ex considera-
tione Æternitatis natum, jure summo
agitat a nobis decretum sapientis, dandi
quod nihili est, pro eo quod est
vita; mortem, pro vita; præsens, pro
nemo; tempus, pro infinite; terram
pro

ÆTERNITAS

22. Cæli Paradiso. O! quam dixit bene Thomas Morus, partem dimidiā ejus laboris, quo sibi emurūt multi poenæ Inferorum, ac etiam minorem dimidiā; tatis fore, si vellent ijdem, ut sibi beatitudinem acquirerent sempiternam!

Non est animus dissenserere de qualitate gloriæ: proposita mihi est sola gloriæ *Æternitas*. Oro tamen Lectorem, ut per transennam consideret, quod Augustinus sensit, uno die Cœlestis gloriæ recte compensatum iri labores hujus vitæ omnes; item quod Alanus scripsit, quandam Monacham defunctam ex gravi infirmitate, apparuisse, permittente DEO; suæ semper confodali, gloriæ coruscantem, & sic fecutam esse; Amica, O quanta est gloria, cuius me DEUS participem in Cælo fecit! Scito me, vel ad eam solam gloriæ accessionem lucrandam, quam sibi vindicat una Salutatio Angelica, & si haud exquisito ardore pietatis recitata, reddituram libenter ad tolerandam infirmitatem tam gravem, & agonem letalem.

Attamen sane, si illa mensuræ expensæ remuneratio, quam Electis suis preparavit DEUS, finem haberet; conarer cquidem causare quoquo modo illorum amentiam, qui eam neglicerent. Sed vere infinita, est merces illæ & intermissione cum nulla sit dulcedo voluptatis terrena, cui amaritatem non infundat cogitatio

PARADISI

gio venturi mox finis, est omnino cœlestis gloriæ dulcedo, hoc ipso nunquam extimanda satis, quod finem nesciat.

O mi Deus! Quam parvo nobis constat *Aeternitas* boni infiniti! O Domine *Aeterno!* Quibus lacrymis pro merito deplorari possit hæc miseria! Conditi à Te sumus, ut cœlesti gloria fruamur: & tamen aut nunquam, aut raro mentis oculos attollimus, ut veram Patriam requiramus, & consideremus, cœli gloriæ esse æternam.

Sanctus fieret mundus universus, si cœli gloria æterna consideraretur.

Quid intentatum relinquit homo, ut divitias congerat? Quæ pericula refos midat, ut insanam libidinem dedicat in spuria sensus? Quos horret labores, ut in honorum culmine se constituat, præcipitio proximum? Et tamen iis rebus omnibus, quas homo vanissimi desiderat, Deus aspersit fel triste, undisque tumultuantibus libidinum nostrorum obici posuit terreni pulveris modici, ad quem frangentur illæ. Hodie figura: cras sepultura! O quam sunt multi, quibus furor est aurum steliarum prodigere in lutum terrenum!

Hæc instructus consideratione is, qui polleret eloquentiâ admirabili S. Eucherii nihil haberet negotii necesse sibi cedam auream, ad mancipanda *Aeternitati* corda omnium hominum.

ÆTERNITAS

Quid sibi, inquit ille, lucratus vider
potest homo, qui anxio labore sibi emat
interitum æternum, & jacturam faciat
beatitudinis æternum? Illum certè haud
recte dixeris lucrari, sed perdere; cum
verum sit lucrum, acquirere multum ja-
cturā haud magnā. Miseri nos! qui ra-
tiones nostras cogitamus ambulare pedi-
bus in aëre sublimibus, atque in animo
nostro partes damus postremas illi cogi-
tationi, cui debentur primæ; imò cui
soli regnum debetur in animo nostro.
Vidē n̄ amatis? Amate æternam. Vitam
queritis? querite æternam. *Amantes si-
tam; insinuamus, ut ametis æternam.*

S. Philippus Nerius à morte sua spe-
ctandum se obtulit Virgini Deo devotæ;
finalique sibem ob oculos posuit viam
retro fidem, bene longam, implexamq;
tribulis atque spinis, sic monens; Hæc
via itar ad cœlum. Quæ carpere vult
cœli rosas, viam in tetrâ per spinas ne
perhorrescat.

Sanctus idem Philippus oblatam sibi
videns Purpuram Romanam, in fugam
se dedit, exclamans, Cœlum, Cœlum.
Hæc te exempla erudiant, ait Eucherius,
nullam esse insaniam majorem, quam
brevi tempori curam maximam, & maxi-
mo tempori curam brevem impendere.

PARADISI

Civitatem permanentem inquire-
re. 1. Cor: 5.

Quis det mihi ut dissolvar,
Tuis Choris ut involvar,
O! Cælestis patria?
Hic vivam sine morse,
Ter felici vita sorte,
Donec Deus, Deus est;
Dum meum cum videbo,
Omne bonum possum debo
Dicam; Deus meus est.

ÆTERNITAS GEHENNAE.

Quis poterit habitare de
Dobis cum igne devorante?
Quis habitabit ex nobis
cum ardoribus sempiternis. Isa.
cap. 33.

Quartum & postremum Salutis Axioma
(quod forte primum est, si vim spe-
ctes quaciendi & rampendi fæcia corda)
haustum ex consideratione Æternitatis,
est profectio ad Inferorum sedes, & in-
troitus in abyssum tormentorum, ope
cogitationum vivarum, ne contingat

ÆTERNITAS

eo nos trahi violentis brachiis. Eacodemonum post hanc vitam, ibidemque cruciari sempiternum. O grande verbum!

GEHENNA.

Descendant, inquit David: in Inferum viventes: subjunxit S. Bernardus, Non descendant morientes.

Medicina simplex; sed depulsura putores omnes humani cordis, & sanitatem gratiae animis datura. Cogitemus bene inferorum pœnas: quia non sinet in Gehennam incidere Gehennæ recordatio, ajebat S. Chrysostomus: Vix temperavi calamo, quin scriberem; vacua damnatis animis esset Gehenna, si mentes hominum occupasset in hunc diem viva fides, & recordatio Gehennæ. O Deus! O Deus! Animarum plena est Gehenna, quod vel non creditur, vel non cogitatur Gehenna.

Mortuus olim est in Northumbria hec cui nomen erat Drithelmo; Deoque iubente, ad vitam rediit, coram spectatis pœnis Gehennæ. Porro vitam mutavit tam exquisitis modis, ut etiam iis, quibus fuerat incognitus, facile esset judicium, hominem fuisse mortuum, & vidisse Gehennam. Istenim non solum se macerabat inedia dierum multorum, aspero horribat vestitu, catena se stringebat pungente, flagris se diris cruentabat, humili cubabat: sed omnibus inhians occasionibus patiendi, aquis immersus

mersus gelatis, collo tenuis ad horas multas obdurabat, & carnem sibi urebat ignitis carbonibus. Non probabatur hæc austerioritas, ut modum omnem egressa prudentibus quibusdam, sollicitantibus hominem, ne sui homicida esse vellet: at ille in suspicio & lacrymas solutus, hoc unum reponet: *Petra bis ego vidi.*

O Deus! Vos mihi dicite, Impii, exclamat S. Hieronymus, cum hæc auditis, Ignis, Glacies, Sulphur, Fætor, Vermes, Scorpiones, Tormenta, Cruciatu*s*, Cruces, Spasmi, Cacodæmones, Gehenna æterna, ecquas vobis ideas informatis? An fortasse Tragœdiæ, ficto argumento spectandæ in scena? An exaggerationis, Rhetorice figuratæ? An fabulæ, à Poëtis excogitatæ? Sed joci, joci non sunt, ubi supplicia intercedunt.

Ad hæc mihi dicite: An ferro cuncta vestra caro? An corpus ære fusum? Imò etiam adamantina vobis in alterâ vita fore membra credere necesse est. Sed miseri! Quando neque ad horæ quadrantes per prunas ambulare ferret animus in hæc vitâ, anne post hanc vitam ferret ille sepeliri penitus totaque, æternitate, in eo igne, cui comparatus noster, non ignis est, sed frigidus clinis?

O Gehenna! O Gehenna æterna! Tam multos in Gehennam præcipitare! Tam paucos de Gehenna cogitare! Rebus tam flagitiis inordinatis, dicamus libere,

berè, pejorem esse hominem malo Dæmonem: non sustinet hic sine horrore audire nomen Gehennæ, teste S. Cyrillo
Gehennam homo non timet.

O Christiane, qui laxatis habeniſ ad Gehennam properas, mihi te (per illum te amorem, quo te amas, exo) da mihi te paulisper, & percipe hæc:

En tibi sæcula æterna: hinc age, abo-
 leto mihi cogitatione tua centum anno-
 rum millia, imo sæculorum millias mil-
 le myriadas, ut placuerit: anne censes
 vel Jota unum te sustulisse de **Æternitate**? Nisi! remitte: **Æternitatis** meditare,
 stragem immanem sæculorum, priori ad-
 dendam, ſæpe millies mille myriadum, &
 quod ultra cogitare poteris: anne credis
 te atque Alpha ipsum, ut ne dicamus
Omega **Æternitatis**? Avellito mihi rur-
 sum de grandi corpore **Æternitatis** tot
 myriadas, quot stellas habet cœlum, quot
 aquæ guttas Oceanus, quot atomos At-
 mosphæra, quot pulvirculos terræ am-
 bitus: anne censes vel pilo minorem
 esse factam **Æternitatem**? Perstat illa
 tam integra, tam alta, tam profunda,
 tam dilatata, tam immensa, tam inter-
 mina, tam infinita, quam prius.

Adeoque proſus, si Deus damnatis
 animis hanc legem ſcriberet: Spatiuſ
 hoc omne, quod comprehendunt Cœlo-
 rum convexa, implicant ſabulum minutif-
 simis

GEHENNAE

31

simis arenulis constipatum: tum vero
quæcunq; sæculorum centies mille myria-
des centies evolutæ fuerint, veniat An-
gelus, & subtili digito arenulam unam
moli universæ decerpit: hoc pacto cum
sublata fuerit arenula ultima, finis erit
vestrorum tormentorum: ad hanc senten-
tiam erigerent sece Animæ infelices; jam
felices, jam præ latitia vix sensuræ cru-
mnas tam graves, hac sola consideratione:
Gravia sunt, ut graviora esse non possint,
tormenta nostra; sic est: sed tamen horum
erit finis. Eheu! exactis seculis tam mul-
tis, quæ cogitare conati sumus, sed cogi-
tari vix possunt, non tamen erit finis, non
medium, non principium Æternitatis
O cogitatio horribilis!

Punieris, ô infelix peccator, aut qui-
dam Cœlestium contemplator, per milli-
annos, & illis exactis per mille millia
cruciaberis, & post mille milia annorum,
quasi necdum puniri cæperis, per infinitas
annorum spatiæ, iterum torqueberis, nul-
lamq; annorum, aut sæculorum multitu-
dinem cogitabis, qua exacta non superfit
tibi infinita duratio, quâ pax à plebebris.
Quasi diceret.

Infelicitas tua, homo miserabilis, si te
damnari contigerit, de duratione Sæcu-
lorum futrorum contendet cum natura
Divinâ, cùm sit non minus intermina,
nec magis terminabilis. Deus semper erit

ÆTERNITAS

vivens, & tu semper mortuus, & solum vivens doloribus & tormentis. Et scut fieri non potest, ut Deus non sit Deus; sic erit nunquam, ut Beatus non sit Beatus, & Damnatus non sit Damna-tus.

Identidem me juvat ex quadam veluti speculâ cœlesti observare, quid agant in terris hominēs, creati à Deo, ut Cœlo adderentur, quid cogitent, quò tendant. O rem miram! Aliis dolent oculi à fumo honorum: animales alii luto sensuum conspurcantur: alii divitarum spinis miserè laniantur: pauci verò (chem! quam pauci!) aspirant ad ea bona, quæ sunt vera bona, & bona æterna.

Portas suas Gehenna præbet amplè patente. Pars hominum major vivit malo Dæmoni mancipata, omnis caro corrupit viam suam, & in abyssos illas pœnarii intrant nunquam exituræ. Animæ infinitæ, pro quibus Christus sanguinem suum fudit, vitamque dedit: non vobis hæc viderur, ô Dei servi, calamitas digna, quam sletu sanguineque prosequantur, qui habent oculos zelo ardenttes, & viscera pietatis.

Hæc tu, Juvenis Christiane, si considerares attentius prius quam te flagitiosâ & effrâni vitâ præcipitem ageres versus gehennam, non posset omnino fieri, ut auerissima dulcedine brevissimæ voluptatis emptum iras Æternitatem tormentorum. Quid

GEMENNE

Quid tibi esset animi, quantum hor-
roris, si ex inferorum abysso ad oculos
tuos raptatus ab impiis spiritibus affis-
seret Judas, ferreis igneisque gravis cate-
nis, atque omnino talis, qualis apud In-
feros torquetur, pallidus, exsangvis, ver-
mibus scatens, fætore & spurcitia abo-
minabili, plagiis omnique tormenti gene-
re supra quam cogitari potest afflictus &
mœrens? Hunc ipsum tibi præsentem-
finge, cum non sit, & interroga: Dicito
mihi, Juda, quid hoc est tormentorum,
quod te cruciat? Quot annos Gehennam
incoluisti? Quot seculis magendum
tibi est sepulto in lacu igneo cum aliis
damnatis?

Respondentem audi. Gravissimæ sunt
pœnæ nostræ, continuæ sunt, morâ
lâ interruptæ, & prô dolor! æternæ.
Quæ est minima inter pœnas, nostras
ea longè superat pœnas simul omnes;
quas vel justitia Divina in terras effudit,
vel humana crudelitas adinvenit. Atta-
men hæ spinæ, quamvis dirum pungen-
tes, quædam nobis rosæ viderentur, si
finis dolorum prospiceretur, vel inter-
valli, quietis spes esset: desperatissimus
omni parte est exitus ex hoc loco tor-
mentorum: nec hora, nec momentum
horæ datur ad quietem. Cruciamur inti-
mè toti anima & corpore; noctu diu-
que volutati in caligine, fumo, sul-

ÆTERNITAS

ture, fœtore, & flammis, & inter Dæ-
nes carnifices.

Vos dormitis, & nos in flammis sumus:
vos ridetis, & nos in flammis: vos epu-
lamini, & nos in flammis: vos ambula-
tis, & nos in flammis: vos negotia-
mini, & nos in flammis: Bella gerun-
tur apud vos, & nos in flammis: pax
est apud vos, & nos in flammis: si dies
est, nos in flammis: serenum est, nos in
flammis: pluvium est, nos in flammis: &
o Miser! quibus Dei Justitia nec horæ
quadrantem concedit unquam pœnis va-
cuum.

Æterna sunt tormenta nostra. Ego
quidem in tormentis numero plus sex-
cessos supra mille annos; Cainus anno-
ruerat plus quinque, & necdum finis,
nec dum medium; necdum principium
torum tormentorum; sed quamdiu
erit Deus, tam diu Judas erit damna-
tus, & Cainus ardebit, & omnes Gehen-
næ incolæ erunt in tormentis.

Tu, O Christiane Lector, per viscera
misericordiae JESU Christi per caritatem,
qua obstringeris animæ tuæ, hæc lege,
hæc relege: eadem cogita & recogita.
& sape interroga corpus tuum, Animam
tuam, sensus tuo. & facultates animæ
tuæ: Quis habitabit in ardoribus sempi-
ternis, & cum igne devorante? Tam de-
licatus ego, ut noctu culcitrae plumam
transversam non feram, aut interdiu ve-
spic,

GEHENNAE

spæ, aut muscæ aculeum, quo pacts
sistam in ardoribus sempiternis, in illis
flamnis in illo igne sempiterno, in illis
tormentis gravissimis, & humana mente
haud comprehensis, quodque his ma-
jus est, æternis?

Proxime superiori sæculo Sacerdos
probatae virtutis, sceleratam faminam
ad Deum convertit, alta voce intonans
hæc sola *Gehenna, & Nunquam: Gehenna & Nunquam.*

Homo viator: *Gehenna & Nunquam*
Paradisus, & Nunquam: Una vice sola,
si intraveris in cœli Paradisum, summo
bono frueris semper, nullo metu illud
amittendi Æternitate tota: Si una v.
sola te ceperit Gehenna, nullus i.
exitus Æternitate tota. *Gehenna & Na-*
quam, Paradisus & Nunquam.

Qui non expurgiscitur ad hunc tonitruum,
jam non dormit, sed mortuus est. S. Au-
gustinus.

Pondera mihi ignis pondus Esdr:
lib: 4. cap: 4.

Tange pilum: tange focum:
Si non audes, ergo jocum
Ne dicas incendia,
Que minatur Iudex Deus,
Et que feret homo reus:
Dele fletu criminæ,
Si damnato boc licet,

ÆTERNITAS

die mille fleret
Lacrimarum flumina.

CLAVIS AUREA COELI.

Dolor de peccatis ex consideratione Æternitatis, & Magnitudinis Dei æternæ.

MSi Deus Clementissime, tandem aliquando, de excelsis collibus Æternitatis, radius Divinæ lucis percussit infinitam hanc terram tenebricosi cordis mei, ut cognoscerem multitudinem infinitudinis tuæ æternæ, infinitam vivitatem meam, & infinitam audaciam, quæ Domum offendit, infinitè dignum omnij amore.

Et quomodo auderem, infelix homo, mare & abyssus iniquitatis, attollere oculos in cœlum, & veniam petere delictorum; si non Æternitatem considerans, quæ percussit graviter cor meum, simul intellexisset, Te, ut es infinitas & æterras omni perfezione, esse quoque infinitum & aeternum misericordia erga eos, qui peccarunt in Te, & veniam pertinet peccatorum.

O Bonitas Æterna, Misericordias tuas in aeternum cantabo: quia excessu quodam

CLAVIS AURÆ. SOLE

dam Misericordiæ erga hoc plasma
vix, non me damnasti in æternum. ...
quid tibi feci ego Domine, aut quid im
me boni vidisti, quando etiam malus te
fui, quod mihi pepercis; cum tot a
sentient æternam severitatem immortalis
tuæ Justitiæ in Gehenna.

Infinitæ cause plangendi culpas meas
me circumstant: sed infinita Caritas, quæ
fecisti, ne malo urgeret infinito, utinam
oculis meis fletum exprimeret infinitum,
& corde meo planctum æternum! Gau-
deo, mi Deus, de bonis tuis æternis, non
jam quia dare illa mihi decrevisti; sed
quia illis Tu frueris: scire me, quod
Tua sint illa, & quod nihil sim e-
sat est mihi, ut Domino talis
velim servire mecum mundum ^{m' uive}
sum.

Hic gradum sisto, & volo, ut do:
animi mei & pœnitentia peccati, que
inscitavit cogitatio Æternitatis, qui-
escat denique in cogitatione offenditæ Dei
Æterni.

Res magna, gloria æterna, quam præ-
parasti mihi. Malum horribile Gehenna,
cuju s me imminutum servasti; cum regio
illa tenebrarum anima nauisset infi-
tas. Attamen neque gloriæ tuæ pati-
ceps fieri desidero, nisi ut in æternum
laudem Te: neque Gehennam fugio,
nisi ut à servo tuo honoreris, & extol-
laris in æternum. Votum hoc est meum,

CLAVIS

laudent omnes, & serviant Tibi in
Gehennam horreo, ut non sim
eorum numero, qui nomini Tuō ma-
ledicunt in æternum: quia cum is Tu sis,
es, summe displiceret mihi vel uan-
coniri, qui maledicit Tibi, estque ma-
ledicturus in æternum.

En igitur, Domine supreme, et si &
infamia, & tormenta, & mors, essent
suscipienda; protector coram Te, nun-
quam posthac amplius me abiturum à
gratia Tua: quia ille Tu es,: qui es: &
quia me amasti (O Viscera pietatis pa-
ternæ!) cum essem canis mortuus, & fe-
tor intolerabilis. Amo te igitur, mi Do-
mine, & Te amare volo in æternum, ut
aceam, & quia Tu solus mihi suffi-
cio, inquam, in conspectu cœli
in nave que abud volo, nisi Te pro-
tego medullitus, quod dese-
ut do, eam illi sis, qui es, & quod
Ori, quoniam offendissem hunc Deum,
cui debetur omnis amor, & veneratio.
Reliquæ mihi tollantur omnia; non ta-
men Deus meas: quia sine te reliqua
omnia nihil sunt, & quia insuete bo-
nus es.

Huc enitetur à Te adjuta infirmitas
mea; ut nullam è mandatis Tuis violer-
unquam: & quia in cor meum vim ha-
bet magnam reminiscensia seculorum
æternorum, menti meæ, o Deus Æter-

AUREA COELI

ne, insculpe cogitationem ~~Æ~~,
quæ mihi sit occasio æterna
quod in Te peccaverim, Deum Æternum
& periculum adiuvem amittendi D:
in æternum, & quia ~~Æternitatis~~ nor:

FINIS.

AVtor hujus opusculi rogarat Bene-
volum Lectorem, ut si forte ipsum
velit recudendum dare; eo, uti nunc
est, velit esse contentus, absque additi
ne alterius alicuius, quamvis
cognitionis: quia id semet, r.
conscriptum esse ex speciali
ratione, licet iteratis vicis
sepius recuds fecerit, nunquam ausus
fuit quidplam ei adjungere.

ARMENIA
VILNEIS
LITVIA

AP.

APPROBATIO

ORDINARIE ANTVERPIENSIS.

UT in am Axiomata quibus Philosophia Christiana aititur iam sint omnibus familiaria, quam ex consideratione Eternitatis di lucide eruuntur! Huc cum tendant hæc quatuor tanquam Regulae omnibus universim nationibus apicem, mercentur omnia in litionum legi, Latina præcis usus ad totum Christem se extendit. Proinde nunc factæ, utilite etiam sic excudentur. Dabam Antverpiæ anno 1697 12. Nov.

ANTONIUS HOEFSLAGH L. C.

